

पोखरा फेवातालको मापदण्ड सम्बन्धमा रत्नमन्दिर दरवार र हिमागृह बीचमा रहेको तथ्य र प्रमाणहरू

पोखराको गौरीघाट क्षेत्र

KBTTravel

मिति :

.....
.....
.....

विषय : प्रतिवेदन तथा ऐतिहासिक मापदण्डका आधारमा ३० मिटर सीमा कायम गरी व्यक्तिको सम्पत्ति सम्बन्धी हक संरक्षण गरिदिनुहुन अनुरोध ।

महोदय,

उपरोक्त विषयमा कास्की जिल्ला, पोखरा महानगरपालिका-६ स्थित फेवाताल किनार पहरुो माथि गौरीघाट क्षेत्रमा हिमागृह दरवार र रत्नमन्दिर दरवार बीचको क्षेत्रमा हामी आदिवासी जनजाति तथा स्थानीय बासिन्दाहरू पुस्तौँदेखि बसोबास गर्दै आएका छौँ । उक्त जग्गा मालपोत कार्यालय कास्कीमा विधिवत दर्ता श्रेस्ता कायम भई १९९१ सालदेखि निरन्तर तिरो तिरान गर्दै आएको नम्बरी जग्गा हो । सोही जग्गामा घर, होटल, रेस्टुरेन्ट तथा व्यवसायिक भवनहरू निर्माण गरी वैधानिक रूपमा जीवनयापन तथा व्यवसाय सञ्चालन गर्दै आएका छौँ ।

यस क्रममा सम्बन्धित निकायको स्वीकृति लिई भवन निर्माण गरिएको, महानगरपालिकाबाट भवन सम्पन्न प्रमाणपत्र प्राप्त गरिएको तथा बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण लिई ठूलो लगानीसमेत गरिएको अवस्था छ । तर पछिल्ला निर्णय तथा फैसलाहरूका कारण हामी पुस्तौँदेखि बसोबास गर्दै आएका स्थानीयहरू निकै अन्यायमा परेका छौँ ।

फेवाताल किनार मापदण्ड सम्बन्धमा ऐतिहासिक रूपमा निम्न निर्णयहरू कायम रहेका छन् ।

- १) पोखरा नगर योजनाको स्थापना सँगै २०३० सालमा मन्त्रिपरिषद्ले सडक किनारबाट २०० फिट (करिब ६१ मिटर) भित्र कुनै पनि निर्माण गर्न नपाउने मापदण्ड लागू गरेको थियो ।
- २) २०४६ को राजनीतिक परिवर्तनपछि दरवार सुरक्षाका लागि लागू गरिएको उक्त मापदण्ड पुनरावलोकन भई २०४७ चैत १७ गते हिमागृह र रत्नमन्दिरबीच सडक केन्द्रबाट ६६ फिट कायम गर्ने निर्णय भएको थियो ।
- ३) गणतन्त्र स्थापनासँगै पुनः सो मापदण्ड अव्यवहारिक ठहरिँदा २०६९ साउन २८ गते उपत्यका नगर विकास समितिको बैठकले सहिदचोकदेखि बाराहीचोकसम्म पिच सडकको केन्द्रबाट ३६ फिट कायम गरी नक्सा पास गर्ने निर्णय गरिएको थियो ।

यसरी विभिन्न समयमा राज्यका सम्बन्धित निकायहरूबाट नै मापदण्ड परिमार्जन हुँदै आएको स्पष्ट छ । तर हाल सर्वोच्च अदालतबाट ०७६-WO-०६९४ र ०७८-WO- १३५८ रिट निवेदनमा फेवाताल किनाराबाट ६५ मिटर मापदण्ड कायम गर्ने निर्णयका कारण हामी सदियौँदेखि बसोबास गर्दै आएका स्थानीय बासिन्दाहरूको वैधानिक अधिकार, जीविकोपार्जन र सम्पत्ति माथि प्रत्यक्ष असर परेको छ ।

यसै सन्दर्भमा बुधराज भुजेलसमेत २३ जनाद्वारा सर्वोच्च अदालतमा दायर गरिएको ०८०-WO-११४८ नम्बरको रिट हाल सर्वोच्चमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको छ । नेपालको संविधानको धारा २५ ले सम्पत्ति सम्बन्धी हकको स्पष्ट संरक्षण गरेको सन्दर्भमा, वैधानिक रूपमा दर्ता भएको, कर तिरेको तथा राज्यबाट स्वीकृत संरचनाहरूलाई कुनै पूर्व वैकल्पिक व्यवस्था बिना हटाउने वा विस्थापित गर्ने निर्णयले हाम्रो संवैधानिक अधिकारमा गम्भीर असर परेको छ ।

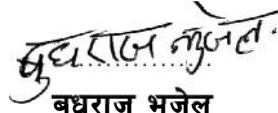
तसर्थ, फेवाताल किनार मापदण्ड सम्बन्धमा विगतका प्रतिवेदन, ऐतिहासिक निर्णय तथा स्थानीय यथार्थ अवस्थालाई समेत मध्यनजर गर्दै ६५ मिटरको सट्टा प्रतिवेदन बमोजिम ३० मिटर मापदण्ड नै कायम हुने व्यवस्था पुनः सुनिश्चित गरिदिनुहुन अनुरोध गर्दछौं । साथै, पुस्तौंदेखि आफ्नै थातथलोमा बसोबास गर्दै आएका स्थानीय बासिन्दाहरूलाई विस्थापनबाट जोगाई न्यायोचित समाधान प्रदान गरिदिनुहुन समेत विनम्र आग्रह गर्दछौं ।

यस सम्बन्धमा आवश्यक सम्पूर्ण कागजातहरू यसै साथ संलग्न गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

भवदीय,

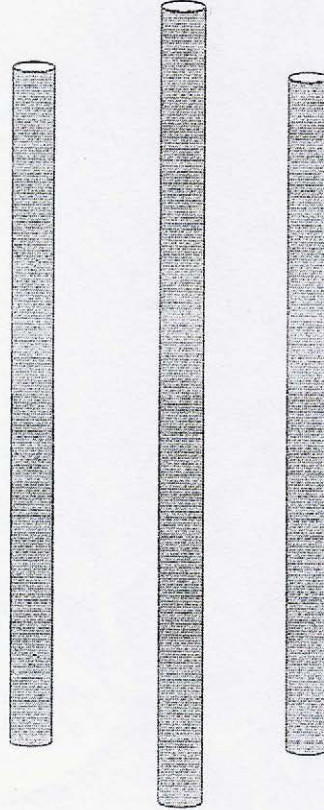
निवेदकहरू

१. बुधराज भुजेल -(होटल रानीवन आर्केट)	१३. शिवजी भट्टराई थापा -(होटल मुनलाइट रिसोर्ट)
२. निर बहादुर भुजेल- (फ्रेण्डली गेष्ट हाउस)	१४. नरेशबहादुर भट्टराई -(होटल माउण्ट कैलाश)
३. राजेन्द्र ढकाल -(होटल ग्लासियर)	१५. रामबहादुर भुजेल (गार्मेण्ट सप)
४. हिमालय बैंक	१६. कमल भुजेल -(मनि चेन्जर)
५. ओमकुमारी शेरचन -(पोखरा थकाली किचन)	१७. सञ्जय भुजेल -(टि सप)
६. पृथ्वीराज पाण्डे -(होटल ट्रेक ओटेल)	१८. लक्ष्मण भुजेल -(कोल्ड स्टोर)
७. कृष्ण पौडेल -(हिमालय भ्याकेसन)	१९. शिवराज श्रेष्ठ -(क्याफे कन्सर्ट, रेष्टुरेन्ट)
८. भूपेश शेरचन	२०. सूर्यबहादुर भुजेल -(लक्ष्मण रेष्टुरेण्ट)
९. बसन्त गौतम -(मेड फाइभ रेष्टुरेण्ड)	२१. जमुना भुजेल -(क्विन फरेष्ट रेष्टुरेण्ट)
१०. चिरञ्जीवि पोखरेल -(होटल लेक सोर)	२२. कान्ति शेरचन
११. महेश भट्टराई -(लेक भ्यु रिसोर्ट)	(तथा अन्य स्थानीय बासिन्दाहरू)
१२. लक्ष्मी केसी भट्टराई	

बुधराज भुजेल
(प्रतिनिधि)
९८५६०३२५८९

फेवातालको मापदण्ड सम्बन्धि अध्ययन समितिको प्रतिवेदन

२०७८

प्रस्तुतकर्ता

फेवाताल मापदण्ड अध्ययन समिति

पोखरा महानगरपालिका

२०७८ चैत्र ९ गते

भाग-१

पृष्ठभूमी :

पोखराको गहनाको रूपमा रहेको फेवाताललाई व्यवस्थित रूपमा विकास र उपयोग गर्नका लागि समग्र फेवाताल र यसको जलधार क्षेत्रको संरक्षण अति आवश्यक देखिएको छ। विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरूबाट फेवाताल सम्बन्धि मापदण्डको विषयमा फरक फरक धारणा र सिफारिसहरू एवं सुझावहरू रहेको पाईन्छ। यसरी फरक फरक मापदण्ड र सम्बन्धित निकायबाट समयमा निर्णय नभएका कारण हालसम्म फेवातालको मापदण्ड मिचेर संरचनाहरू बनेकाछन्। २०५३ सालमा उप-महानगर बनेको पोखरा २०७३ सालमा महानगर बनिरहदा फेवातालको चारै तर्फ सिमाना महानगर भित्र परेको छ। (तत्कालिन व्यवस्थामा गाउँ विकास समितितर्फ छुट्टै र नगरपालिकामा तर्फ छुट्टै मापदण्ड रहेको पाईन्छ।) यसरी महानगरपालिकामा एउटै तालमा छुटाछुटै मापदण्ड हुँदा कार्यान्वयनमा कठनाइ परेको देखिन्छ।

तत्कालिन नगर विकास योजना, जिल्ला विकास समितिको जिल्ला परिषद, पोखरा उपत्यका नगर विकास समिति र पोखरा उप-महानगरपालिकाले मापदण्ड बनाएको देखिन्छ।

१.अध्ययन समिति रसमितिको कार्य क्षेत्र:-

अध्ययन समितिले मिति २०७८/१०/१० गते महानगरपालिका कार्यपालिकाको ५३ औं बैठकले निम्न अनुसारको अध्ययन समिति गठन गरि मिति २०७८।१०।२३ को पत्रानुसार प्रतिवेदन तयार गर्ने।

अध्ययन समिति:-

- १.संयोजक:-श्री तिर्थराज अधिकारी
२. सदस्य:-श्री जगत बहादुर पहाडी
३. सदस्य:- श्री मित्रलाल वराल
- ४.सदस्य:- श्री ओम प्रसाद सुवेदी
५. सदस्य:- श्री रण बहादुर थापा
६. सदस्य:- श्री विष्णु प्रसाद पराजुली
७. सदस्य:- श्री वृधराज भुजेल
- ८ सदस्य सचिव:- ई.श्री महेन्द्र बहादुर गोदार

समितिको कार्य क्षेत्र:-

फेवाताल क्षेत्रमा मापदण्ड सम्बन्धी निर्णयहरू

३.१ पोखरा उपत्यका नगर विकास समितिका निर्णयहरू (२०३३-०६८)

साविकको पोखरा नगर योजना कार्यान्वयन समिति र हालको पोखरा उपत्यका नगर विकास समितिका फेवातालका सन्दर्भमा आकर्षित हुने निर्णयहरू यस प्रकार रहेका छन् । वि.सं. २०३३ साल देखि २०६८ सालसम्म भएका ३६ पटक भएका निर्णयहरूको अभिलेख यहा क्रमशः प्रस्तुत गरिएको छ । प्रमाणका लागि अभिलेख भिडाउन सजिलो होस भन्नाका खातिर बैठक अध्यक्ष मिति र निर्णय नं. समेत प्रस्तुत गरिएको छ ।

१. मिति २०३३ साल माघ ८ गते पोखरा नगर योजना कार्यान्वयन समितिका अध्यक्ष एवं गण्डकी अञ्चलाधीश रामचन्द्र बहादुर सिंहको अध्यक्षतामा भएको बैठकको निर्णय नं.(१२): वेगनास रुपाताल संरक्षण क्षेत्र भित्र कुनै पनि निर्माण कार्य गर्न नदिन सम्बन्धित गाउँ पञ्चायतमा निर्देशन दिन कास्की जिल्ला पञ्चायतमा अनुरोध गर्ने ।

२. मिति २०३३ साल चैत्र १८ गते पोखरा नगर योजना कार्यान्वयन समितिका अध्यक्ष एवं गण्डकी अञ्चलाधीश रामचन्द्र बहादुर सिंहको अध्यक्षतामा भएको बैठकको निर्णय नं.(७): नियन्त्रित क्षेत्र वैदाम फिके पुलदेखि रत्नमन्दिर हुदै खहरे सम्म जाने बाटोको बाँया तालतर्फको प्राकृतिक सौन्दर्य कायम राख्न निर्माण काम गर्न नदिने तथा उक्ता फिके पुलदेखि बागही मन्दिरसम्म जाने पक्की पिच बाटोको दायातर्फ सडकको केन्द्र देखि २०० फिटसम्म अब उप्रान्त निर्माण काम गर्न नदिने र सो बाहेकका निर्माण गर्न दिन सकिने स्थानहरूमा घरहरू निर्माण गर्न स्वीकृति प्रदान गर्दा साविकको शर्तहरू अनुसार गर्ने गराउने ।

३. मिति २०३४ साल भाद्र २६ गते पोखरा नगर योजना कार्यान्वयन समितिका अध्यक्ष एवं गण्डकी अञ्चलाधीश रामचन्द्र बहादुर सिंहको अध्यक्षतामा भएको बैठकको निर्णय नं.(११) : पोखरा वैदामका हर्क बहादुर नेपाली, रुद्रबहादुर भट्टराई समेतले फिके पुलदेखि बागही जाने बाटोसम्मको बीच सडकको पूर्व पट्टी बीच सडकको केन्द्रविन्दुबाट २०० फुट छोडेर मात्र घर बनाउन सकिने निर्णयले जन्तालाई मर्का पर्यो भनी श्री ५ महाराजाधिराजका हजुरमा चढाएको

केन्द्रवाट उत्तर तर्फ ६६ फीट र ८० फीट भित्रको तथा रत्नमन्दिरको ढोकावाट वाराही चोकसम्म पिच बाटोको केन्द्रवाट उत्तर तर्फ ३६ फीट र ४० फीट भित्र क कसको के कति घर जग्गा पर्दछन् सोको विवरण ७ दिन भित्र तयार पारी आगामी बैठकमा पेश गर्ने निर्णय भयो ।

(४) तालवाराही चोकवाट खहरे सम्मको (न.पा.सिमाना सम्म) बाटोवाट ताल तर्फको जग्गामा पिच बाटोको केन्द्रवाट ३० फिट छाडेर ७५ फीट भित्र के कति निर्माण कार्य भएका छन् र सो भन्दा ताल तर्फ के कति घर जग्गा पर्दछ, सोको लगत तयार गरी आगामी बैठकमा पेश गर्ने ।

१९. मिति २०४७ साल चैत्र १७ गते पोखरा नगर योजना कार्यान्वयन समितिका अध्यक्ष एवं कास्कीका प्रमुख जिल्ला अधिकारी चुडामणी उपाध्यायको अध्यक्षतामा भएको बैठकको निर्णय:

(११): पो.न.पा. वडा नं. ६ को वैदाम क्षेत्र सम्बन्धमा आजको यस बैठकमा उक्त विषय प्रस्तुत हुन आई व्यापक एवं विस्तृत रूपमा छलफल हुँदा सो सम्बन्धमा निम्न वमोजिम गर्ने गरी सर्वसम्मतिवाट सहमतिमा पुगियो ।

- (क) फिके पुलवाट हिमागृहको ढोकासम्म बाटोको केन्द्रविन्दु ३६ फीट कायम गर्ने ।
- (ख) हिमागृहको ढोकावाट रत्नमन्दिरको ढोकासम्म सडकको केन्द्र विन्दुवाट ६६ फीट कायम गर्ने ।
- (ग) रत्नमन्दिर ढोकावाट वाराहीचोक सम्म रत्नमन्दिरको कम्पाउण्ड वाल सडकको उत्तर तर्फ ६६ फीटको मापदण्ड कायम गर्ने ।
- (घ) फिके पुलवाट हिमागृहसम्मको दक्षिण तर्फको तारवार ३६ फीट सम्म हटाई बाटो कायम गर्ने ।

उक्त मापदण्ड भित्र रहेका जग्गाहरूमा निर्माण कार्य गर्न नपाउने व्यवस्थालाई कायमै राखी सुक्रिविक्री समेत गर्न नपाउने गरी पूर्व निर्णयानुसार लगाइएको रोकलाई फुकुवा गरिदिने । उक्त मापदण्ड भित्रनपर्ने जग्गाहरू पूर्व निर्णयानुसार रोकका गरेकोमा अबदेखि सो रोकका फुकुवा गरी नियमानुसार व्यक्तिगत प्रयोगमा ल्याउन अनुमतिदिने साथै उक्त मापदण्डभित्र बनाएका टंकी, छाप्रा तथा अन्य निर्माण भए सम्बन्धित व्यक्तिलाई अविलम्ब हटाउन लगाउने ।

फेवातालको अतिक्रमण भएको जग्गा
छानबिन गरि पेश गरिएको अध्ययन प्रतिवेदन

पोखरा उपत्यका नगर विकास
समितिको अध्यक्ष विश्व प्रकाश
तामद्वारा अनुसन्धान

फेवातालको अतिक्रमण भएको जग्गा

छानबिन गर्न गठित समिति

२०६८ ज्येष्ठ ३ गते

मापदण्ड कायम गरिएको छ र न.पा.को अन्तिम सिमाना खहरेमा भने लामो समय देखि ताल किनाराबाट ६५ मिटर मापदण्ड रहेकाले सोही अनुसार कायम गरिएको छ ।

यस क्षेत्रको भू-उपभोग वारेमा निम्न बमोजिम गर्न गराउन सिफारीस गरिएको छ:-

क) वाराहि चोकदेखि खहरे कुना सम्मको पैदल मार्गले ओगटेको जग्गाको क्षेत्रफल (सरकारी बाहेक) रोपनीको मुआब्जा दिने ।

ख) खण्ड (क) देखि दक्षिण तालतर्फको व्यक्ति विशेषको ३२ रोपनी जग्गाको मुआब्जा दिने ।

ग) नगरपालिका क्षेत्र भित्र तालसंग जोडिएको भागको ६५ मिटर सम्म संरक्षित क्षेत्र बनाउन प्रस्ताव गर्दा ३०२ रोपनी मध्ये २०० रोपनी सरकारी जग्गा जस्तो क्याम्पिङ क्षेत्र, माछा सेक्सन नेपाल ट्रेष्टको जग्गा रत्नमन्दिर, हिमागृह, वसुंधारापार्क कोमागाने पार्क र प्रहरी गण सहित मुआब्जा दिन नपर्ने जग्गाहरू पर्दछन् । १०२ रोपनी जग्गा भने व्यक्ति विशेषको पर्ने हुँदा तालको सुन्दरीकरण र संरक्षणको उचित मुआब्जा दिएर लिन पर्ने ।

नेपाल सरकार पोखरा उपत्यका नगर विकास समिति र जिल्ला विकास समिति कास्कीद्वारा फेवातालको चारैतर्फ ६५ मिटर संरक्षित क्षेत्र कायम गर्न निर्णय गरिएको भएतापनि निम्न अनुसारका केहि भागमा देहायबमोजिम गर्नु पर्ने :

क) रत्नमन्दिर र हिमागृह ऐतिहासिक महत्वका सम्पदा भई नेपाल ट्रेष्टमा आईसकेको हुँदा तोकिएको मापदण्ड भित्र पर्ने भएतापनि त्यस भित्रका मौजूदा भवनहरू सुरक्षित राखी पर्यटकहरूको दृष्यवलोकनका लागि खुला गर्नुका साथै मौजूदा भवनहरूको मर्मत सम्भार गर्ने वाहेक नयां संरचना निर्माण गर्न नपाइने ।

ख) यो दुई सम्पदाहरू रत्नमन्दिर र हिमागृह बीचमा ताल प्राकृतिक रूपले नै भित्र तर्फ पसेको , तालको पानीको सतह भन्दा १५ फिट अग्लो पहरा माथी यो क्षेत्र अवस्थित रहेको यस किनारको भौगोलिक वनावट फरक प्रकारको रहेको आदि कारणले गर्दा तालको किनाराबाट ३० मिटर संरक्षित क्षेत्र कायम गर्ने ।

ग) केदारेश्वर मन्दिर धार्मिक र पर्यटकीय दृष्टिले अत्यन्त महत्वपूर्ण भएकोले संरक्षित क्षेत्र भित्र रहेतापनि थप संरचना निर्माण नगर्ने र उक्त मन्दिरको मर्मत सम्भार मात्र गर्ने गरी मौजूदा मन्दिरलाई ग्रथवत रहन दिने ।

घ) फिस्टेल लज पोखरा नगर योजना लागू हुनु भन्दा पहिला नै निर्माण भएको हाल ट्रेष्टको रूपमा संचालनमा रहेको आदि कुरालाई ध्यानमा राखी भवनको समयावधी पश्चात पुनः निर्माण गर्न नपाउने गरी हाल लाई यथावत रहन दिने ।

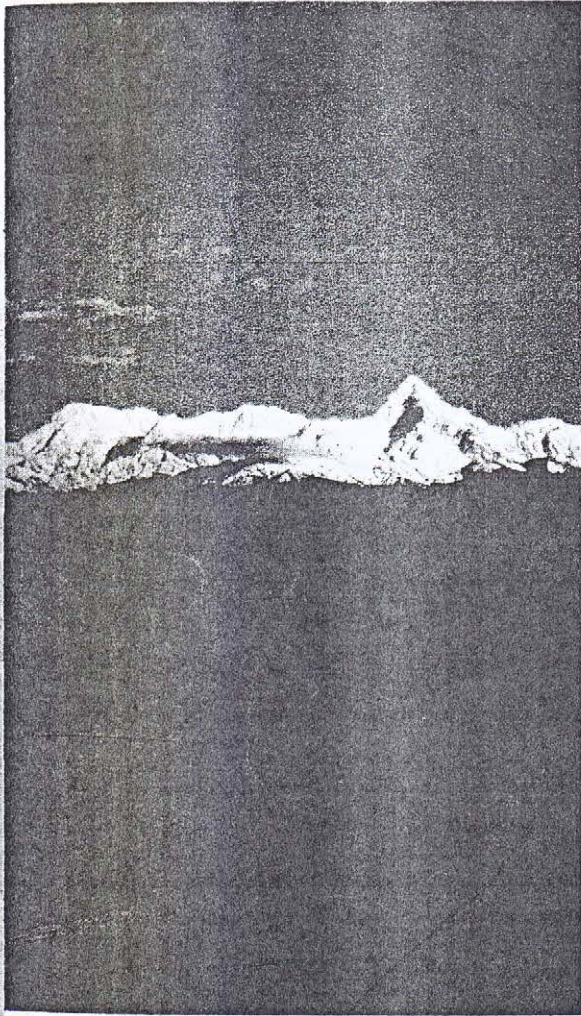
ङ) नेपाल पर्यटन बोर्डको क्षेत्रीय कार्यालयको हकमा पर्यटकहरू संग सम्बन्धित नै काम कारावही गर्दै आएको हुँदा ३० मिटर संरक्षित क्षेत्र कायम गर्ने ।

च) नेपाल पर्यटन बोर्डको पूर्वी गेटबाट सिंचाई नहर हुँदै नयां बाधसम्मको हकमा सो क्षेत्र बाध क्षेत्र भएको र सोही बाधको संरक्षण गर्नका लागि क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालयको कार्यालय रहेको हुँदा सो क्षेत्र संरक्षण गर्ने जिम्मेवारी क्षेत्रीय सिंचाई निर्देशनालयलाई दिदा उपयुक्त देखिन्छ ।

अन्त्यमा चापाकोट गा.वि.स. वडा नं. १ र पदेती गा.वि.स. ३, ५ बाट नापी भएका नक्सामा देखाइएको र यसको कि.नं., क्षेत्रफल ,जग्गाधनीको नाम सहितको विवरणबाट प्राप्त भएको वाहेक नापी कार्यालय स्थित नापी

30/11
3/11
3/11

2

पोखरा लेखनाथ महानगरपालिकाको
भवन तथा पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धि
मापदण्ड २०७५

[Handwritten signature]

श्रीमान प्रमुखज्यू
पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका
न्युरोड, पोखरा ।

विषय: प्रतिवेदन बुझाइएको बारे ।

महोदय,
पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको मिति २०७५/११/१७ गतेको बैठकबाट निर्णय गरि महानगरपालिका भित्र व्यवस्थित शहरीकरण तथा निर्माण कार्यहरूलाई सुरक्षित हिसाबले संचालन गर्न निर्माण मापदण्ड परिमार्जन विज्ञ समिति गठन गरि हामीलाई गहन जिम्मेवारी दिनु भएकोमा यहालाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौ ।

पोखरा लेखनाथ महानगरपालिकामा बढ्दो शहरीकरण र जनसंख्याको चापलाई मध्यनजरमा राख्दै पोखरा लेखनाथ महानगर क्षेत्र भित्र गरिने निर्माण सम्बन्धी मापदण्डलाई समय सापेक्षरूपमा परिमार्जन तथा संशोधन गर्दै लग्नुपर्ने गंभीर विषय एकातर्फ छ भने अर्कोतर्फ भौगोलिक जैविक तथा सांस्कृतिक हिसाबले महत्वपूर्ण भएको पोखरा उपत्यका बसोबास र आर्थिक तथा सामाजिक गतिविधिको केन्द्रकोरूपमा विकास भैरहेको र तीव्र रूपमा शहरी विकास भइरहेको छ । गाउहरु शहर र बजारमा परिणत भैरहेका छन् । ग्रामिण क्षेत्रहरु शहरको अभिन्न अंगकोरूपमा विकास हुन थालेका छन् । शहरीकरणको यो प्रक्रिया र गतिलाई योजनाबद्धरूपमा अगाडि बढाउन जरुरी छ भन्ने कुरालाई हृदयगम गर्दै यो समितिले मापदण्ड निर्माण तथा परिमार्जन गर्ने कामको खाका तयार गर्‍यो ।

समितिले पोखरा उपत्यका संग जोडिएका यी सबै पक्षहरूलाई ध्यान दिदै पोखरा लेखनाथ महानगरपालिकालाई सुन्दर गतिशिल र समृद्ध शहरकोरूपमा विकास गर्ने कुरालाई सर्वापरि मान्दै बिगतमा नेपाल सरकार, नगरपालिका, नगर विकास समिति लगायत बिभिन्न सस्थाहरुले तयार गरेका अध्ययन प्रतिवेदनहरु, मापदण्डहरु तथा अन्य रिपोर्टहरु अध्ययन गर्‍यो । खासगरी शहरको सुन्दरता, जनताको सुरक्षा र समृद्धिको लागि भवन तथा पूर्वाधारहरु निर्माणमा बस्तुनिष्ट आधारहरु तयार गर्नु पर्ने, विषयहरूलाई सिलसिलेवारढंगले परिभाषित गर्नु पर्ने, बिभिन्न विषयहरु एकआपसमा नबाफिने र विरोधावास नहुने कुरामा संबेदनशील हुनु पर्ने, कुराहरुमा समिति गंभीर हुँदै मापदण्ड निर्माणकार्य सम्पन्न गरेको छ ।

यो मापदण्ड तयार गरिरहदा पोखरा उपत्यकाका जटिल क्षेत्रहरुको स्थलगत भ्रमणहरु समेत गरिएको थियो ।

यहाले जिम्मेवारी दिए बमोजिम तोकिएको समयमा पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका भित्र भवन तथा पूर्वाधार निर्माण सम्बन्धित मापदण्ड २०७५को यो प्रतिवेदन आवश्यक निर्णय र कार्यान्वयनको लागि श्रीमान समक्ष पेश गरिएको छ ।

भवदीय,

भवन निर्माण मापदण्ड परिमार्जन विज्ञ समिति २०७५

१	प्रा.डा. भरतराज पहारी	-	संयोजक
२	ब.इ.शारदामोहन काफ्ले	-	सदस्य सचिव
३	ब.इ. सुरेन्द्र पाण्डे	-	सदस्य
४	श्री खगेन्द्रराज पौडेल	-	भूगोलविद् सदस्य
५	इ. किसान सिंह गुरुड	-	सदस्य
	<u>विशेष विज्ञ आमन्त्रित</u>	-	
	डा.सोमनाथ सापकोटा	-	भूगर्भविद्
	प्रा.डा.कृष्ण के.सी.	-	भूगोलविद्

- (ग) डिल भीरको बिषय फिल्डमा जमिनको बनोट अनुसार हुने भएकोले माथि लेखिएका मापदण्ड कार्यान्वयनमा व्यवहारिक समस्या देखिएमा प्राविधिक समितिको सिफारिसमा कार्यापालिकाले निर्णय गर्नेछ । तर उक्त क्षेत्र जोखिमयुक्त ठहर भए अवस्था हेरी नगर कार्यपालिकाले तोके बमोजिम थप जमिन छाडी निर्माण गर्नुपर्नेछ ।
- (घ) प्राकृतिक भीर तथा पहराहरु भएको क्षेत्रमा त्यस क्षेत्रको जमिनको स्थायित्व (stability) हेरी प्राविधिक समितिको सिफारिसमा कार्यापालिकाले निर्णय गर्नेछ ।

१.३ गुफाक्षेत्रहरुको मापदण्ड

- (क) गुफाहरुको क्षेत्र पहिचान गरि गुफा परिसरको ठीक माथि कुनै पनि संरचना निर्माण गर्न पाइने छैन ।
- (ख) छोरेपाटन स्थित गुप्तेश्वर गुफाको वरिपरीको क्षेत्र कमजोर भूबनोट भएको र जमिन मुनि छिद्रहरु भएको प्रारम्भिक भूगर्भ अध्ययनमा देखिएको पृष्ठभूमिमा गुप्तेश्वर गुफा देखि पातले छाँगो (डेभिज फल) सम्मको भागमा कुनै संरचना बनाउन पाइने छैन ।
- (ग) गुप्तेश्वर गुफा देखि पातले छाँगो (डेभिज फल) सम्मको भागमा निर्माण भैसकेका घरहरुलाई भुगर्भ अध्ययन (Geotechnical study) तथा structural analysis गरी उल्लेखित प्रतिवेदनका आधारमा अभिलेख राखि उपयुक्त निर्माण स्विकृति दिन सकिनेछ ।
- (घ) महेन्द्रगुफाले चर्चेको भाग(पर्खालले घेरिएको क्षेत्र) मा कुनै भौतिक संरचना निर्माण गर्न पाइने छैन ।
- (ङ) महेन्द्रगुफाको सिमा (boundary wall) बाहिर सडक मापदण्ड नै लागु हुनेछ ।
- (च) चमेरे गुफाले चर्चेको भागमा कुनै भौतिक संरचना निर्माण गर्न पाइने छैन ।
- (छ) चमेरेगुफाको सिमा (boundary wall) बाहिर सडक मापदण्ड नै लागु हुनेछ । तर गुफाको पूर्वी भागमा गुफाको भाग सडक मुनी समेत देखिएकोले सो ठाउँमा भुगर्भ अध्ययन (Geotechnical study)प्रतिवेदनको आधारमा निर्माण गर्न दिइनेछ ।
- (ज) अर्मलाको ठुलिवेसी फाँट (मुझान प्रभावित क्षेत्र)मा भुगर्भ अध्ययन (Geotechnical study)प्रतिवेदनको आधारमा निर्माण गर्न दिइनेछ ।

१.४ तालहरु सम्बन्धि मापदण्ड

- (क) पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका भित्र रहेका तालहरुको मापदण्ड निम्नानुसार हुनेछ:

सि.नं.	तालहरु र सिमाको विवरण	छाड्नु पर्ने दुरी (मि.)	कैफियत
१	फेवाताल		
	इयामसाइड फेवाबाँध देखि रत्न मन्दिर मुल गेटसम्म	३० मिटर	जग्गाको सतहको बनोट बमोजिम नाप्ने
	रत्नमन्दिर मुलगेट देखि बाराहि चोक, हल्लनेचोक, खहरे चोक, गौराको चौतारो हुदै सेदी डाडा, सेदीफाँट	६५ मी	जग्गाको सतहको बनोट बमोजिम नाप्ने

जिल्ला: कास्की
मौजे सराङकोट

२२/५० नविवरका जिउमठु टुडोराम को चुडामणी पाव्या बैला सिम्मा
१९९१ सालको पाषा मोठ तर्फ को मोठ लगात कोमोजिम

मोहन डर्ना मोहिको नाउ र गज्जानो चौहदो समेत
विजयणी
हले + कीदलो जम्मा धारव्य हले ६० जोखोश

विजयणी वकोट

जम्मा सेमा साजा व्यजिन जम्मा

१८१ - पद धर्ति धरवारीपरी बैलागाड

११५ - १ - १९७२ -

१३७२ १२-१५ - १९९२

)

)

)

मिति २०८०/११/१८ गते
मालपोत कार्यालय कास्की

कोटिका प्रेमी
मोहन डर्ना

निकेतन लुध राज शुजली द.न. १८७४ मिति २०८०/११/१८ गते निज निकेतनको
साज निकेतन नाममा १९९१ सालको पाव्या लोकाको सेठु उलाको प्रमाणित प्रतिलिपि
बिन रु १० को रिउर दिउ गरी मोठ उलाको प्रमाणित नमूना दिइएको छ ।

फ. ११९२

जिल्ला: कास्की

मौज:- सराङकोट

१४/४५ नम्बराका जि०मु० अगाविर कुँवर को उपवाकबहु कुवर क्षेत्री

१५५१ सालको पाषाण तर्फको ओरुवागत वनोजिम

विजयपाषाणी

विजयपाषाणी नकोट

भोसनी डूनी मोहीको नाउ र जग्गाको मोहीही लोत हुने + कोथले जग्गा धारण हुने ६० कोथले ३० जग्गा सुर्मा बाजुका राजा श्यामिण राजा

३४५ - डी भक्त वहादुर भट्टरि क्षेत्री

मुसौरी विधिउवाको पाषाण

जग्गा

११५ - - -

११५ - १ -

१३७१२ - -

१३७१२ - १४ -

१४३

सालकोत कार्यालय कास्की
मिति २०८०/११/२१ गते

विशेष चिपराहाको जरेप्रेत ६.५० १५४० मिति २०८०/११/२१ गते
विजय विवेकको माग निकाल्न कर्मजिम १५५१ सालको पाको लडको
मोठ उवाको प्रमाण प्रोत्तिलोप लिनु १० को रिकर्ड रक्ष जरी मोठ
उवाको प्रमाण उपकन दिइएको छ।

५६

पोखरा उप-महानगरपालिका कार्यालय

भूकम्प सुरक्षा तथा घर नक्शा महाशाखा (घर नक्शा शाखा)

पत्र संख्या :

भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाण-पत्र

चलानी नं. ३६६५८ बाटो ११/४ मार्ग २०७३/३/१५
 श्रीमान्/श्रीमती/सुत्री निर वहाडर कुजेल पो.उ.म.न.पा. वडा नं. ६
 टोल/ठाउँमा निम्न बमोजिमको बिद्या निर्माण कार्य पूरा भएको प्रमाणित गरिएको छ ।

- जग्गाको विवरण :
 पो.उ.म.न.पा. साविक गा.वि.स. १३०, १३६ वडा नं. (साविक) २०८८ हालको वडा नं. ६
 कित्ता नं. १३०, १३६ क्षेत्रफल २०८८ मा निर्माण भएको घरको लम्बाई ३२'४"
 चौडाई १५'०" उचाई १२'०"
- चार किल्ला : पूर्व १३३ उत्तर १०२
 पश्चिम १३३ दक्षिण १०२
- घर धनीको नाम, घर, वतन : निर वहाडर कुजेल
- घर धनीको बाबु/पतिको नाम, घर, वतन : सानु वहाडर
- निर्माणको किसिम : जोडाई सिमेन्ट छाना कच्चापत्ता
- (क) नक्शा पास प्रमाण-पत्र नं. ६-३९-०७२-०१६३ मिति २०७३/३/१५
 (ख) नक्शा पास नगरी बनाएको भए नियमित गरिएको मिति २०
- भवनको प्रयोजन आवासीय

पास नक्शा अनुसार पाउने	निर्माण भएको स्थिति
(क) भूमिगत	
(ख) अर्ध भूमिगत तल्ला	
(ग) जमिन तल्ला	<u>३८५.०० वर्ग मिटर (G.R)</u>
(घ) पहिलो तल्ला	
(ङ) दोस्रो तल्ला	
(च) तेस्रो तल्ला	
(छ) चौथो तल्ला	
जम्मा क्षेत्रफल	<u>३८५.०० वर्ग मिटर</u>

- उचाई फिट/मिटर १२'
- घर बनाउने प्लट/सँग जोडिएको प्रस्तावित बाटो वा अन्य बाटोको लागि केन्द्र रेखाबाट छाडनुपर्ने दुरी ३.० मि
- छोडेको दुरी ३.० मि
- छाडनुपर्ने सेटब्याक : १.५ मि छाडेको सेटब्याक १.५ मि (५')
- विजुलीका तार नजिक भएमा छोडनुपर्ने दुरी X छोडेको दुरी X भोल्ट Y
- नदी किनार भए त्यसको लागि छोडनुपर्ने दुरी X छोडेको दुरी X नदीको नाम Y
- निकास सम्बन्धी (ढल वा सेफ्टी ट्याङ्की) २२'४३"
- कुलो/नहरको च्छेद को किनारबाट क) छाडनुपर्ने दुरी : X ख) छाडेको दुरी : Y
- अन्य कुनै विवरण

फाँटवालाको सही [Signature] स्थलगत निरीक्षक [Signature] जाँच गर्ने [Signature] सिफारिस गर्ने [Signature] प्रमाण-पत्र दिने [Signature]
 (शाखा प्रमुख) (सब ईन्जिनियर) (सहायक ईन्जिनियर) (महाशाखा प्रमुख)

पोखरा उप-महानगरपालिका कार्यालय

(नवशा पत्राचार उपशाखा)

२०१०३
२०३०१

पत्र संख्या :- न.शा. ५०४-८३६-६-२८/०२६-२७
सन्तानो नम्बर :- १०२२६
पत्र पत्र सोझा र मिति :-

मिति : ०२.११.१०

विषय :- निर्माण कार्यको सम्पन्न प्रमाण-पत्र ।

श्री श्रीमती जमुना सुजेल को प्रति श्री लेदाम ले पो.उ.म.न.पा. वडा नं. ६ मा भएको नयाँसमा उल्लेखित जग्गामा निर्माण निर्माण कार्यको लागि लेदाम जोडाई गरी नवशामा उल्लेख भए अनुसार निर्माण कार्य गर्ने न.पा. एन. २०४२ को नवशा पास सम्बन्धि सम्पूर्ण कार्य विधि पूरा गरी यस कार्यालयबाट मिति ०२.११.१० को निर्णयानुसार निर्माण कार्यको नवशा पास प्रमाण-पत्र प्रदान भए अनुसार हाल निम्न घर्भोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको प्रमाणित गरिन्छ ।

- १) जग्गा धनीको नाम धर :- श्रीमती जमुना सुजेल बतन :- जो. उ.म.न.पा. वडा नं. ६
- २) जग्गाको विवरण :- पो.उ.म.न.पा. वडा नं. ६ टोल लेदाम मा पर्ने कि.नं. ६६२३ क्षेत्रफल ०.२-१-०
- ३) जग्गाको चार किल्ला :- पूर्वतर्फ :- लुङ्गारान पश्चिमतर्फ :- किल्लारान उत्तरतर्फ :- अ.स.स.स. दक्षिणतर्फ :- पि.स.स.स.

- ४) नवशा पास नगरी बनाएको भए नियमित गरिएको मिति :-
- ५) नवशा पास भईसकेको भए नवशा पास भएको स्वीकृत नं. २१-६-२० मिति ०२.११.१०
- ६) निर्माण कार्यको लागि स्वीकृत मापदण्ड अनुसार सम्बाई फिट २२८ चौडाई फिट १२१ तला सख्या २ को मिति ०२.११.१० मा न.शा.पा.स.स. चरणको सम्पन्न प्रमाण-पत्र प्रदान भएको ।

निर्माण कार्यको लागि स्वीकृत भएको नवशा पास अनुसारको क्षेत्रफल वन फिट १५६६

निर्माण कार्यको स्वीकृत मापदण्ड	हाल निर्माण भएको कार्यको स्थिति	निर्माण कार्यको स्वीकृत अन्तिम चरणको विवरण
क) कमरेज फिट :-	६००१	
ख) उचाई फिट :-	११००	
ग) तला सख्या :-	१	
घ) छाना :-	१	
ङ) शौचालय बाथरुम भए/नभएको	१	
च) सेप्टिक टैंक/सोरफ्रीट भए/नभएको	१	

उल्लेखित कमरेज तथा उचाई भित्र आवश्यक स्थानमा ढोका, झ्याल, सटर, कोठा निर्माण भएको ।

अपनाउनु पर्ने मापदण्ड विवरण :-

- क) घर बनाउने प्लट जोडिएको माबिकमा भएको
- पश्चातित गडकको लागि केन्द्र रेखाबाट छोड्नु पर्ने दुरी छोडेको दुरी :- १२५० तथा १५००
- ख) पश्चातित गडकको चौडाई :-
- ग) हाइटेन्शन लाईन तन्त्रिक भएमा छोड्नु पर्ने दुरी छोडेको दुरी
- घ) नदी किनारा भए छोड्नु पर्ने दुरी छोडेको दुरी
- ङ) दल विकासको प्रवन्ध भए नभएको
- च) अन्य विवरण भए :-

निर्माण कर्ताले मापदण्ड केशी करा भए उल्लेख गर्ने स्थलगत निरीक्षण गर्न फोटोबाला

प्रमाण-पत्र प्राप्त गर्ने मिति ०२.११.१० तारीखमा

श्री जो. उ.म.न.पा. वडा नं. ६ पोखरा जानकारीको लागि ।
श्री कर कार्यालय पोखरा जानकारीको लागि ।
श्री पो.उ.म.न.पा. वडा नं. ६ कार्यालय वडा नं. ६ जानकारीको लागि ।
श्री पो.उ.म.न.पा. रा.उ.शा. श्री पो.उ.म.न.पा. लि.उ. शाखा जानकारीको लागि ।

प्रमाण-पत्र

नेपाल सरकार

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

भूमिसुधार तथा व्यवस्था विभाग

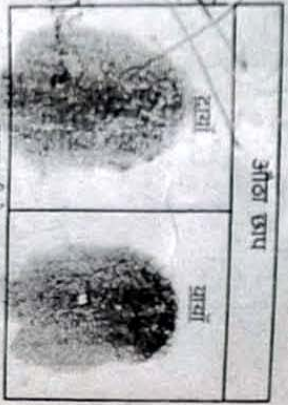
नालचौर कार्यालय

रत्नपुरी, कास्की

जग्गाधनी दर्ता प्रमाणी पृजा

जग्गाधनी संकेत नम्बर:

न.प.प.पृजा नं.:

आठो छाप

जग्गाधनीको नाम पर :- बुधराज भुजेल
 डेगाना :- विल्का- कास्की गा.वि.स./न.पा.:- पोखरा उ.म.न.पा. वडा नं.:- ६
 बाहुको नाम :- नरबहादुर
 बाजेको नाम :- परमबहादुर
 नागरिकता/लिंग नं. :- ४४५८८
 वार्षिक आय :- विल्का प्रशासन कार्यालय, कास्की

मिति २०२३/०४/०९

सुधराज भुजेल

क्र.सं.	जग्गाधनीको नाम	वडा नं.	विस्तार	किसानको नाम	विस्तार (घर, आखादी, इत्यादि)	ज.स.को प्रकार	मातृको नाम	पतिको नाम	सम वा वरा	क्षेत्रफल (रौपनी/वर्गमीटर)	मातृ/पिता नं.	कैफियत	दर्ताको क्र.सं.
१०२	कास्कीका जग्गाधनी	३०	०९३०९४८११	सुधराज भुजेल	घर जग्गा	पञ्चमोदी	नरबहादुर	परमबहादुर	वरा	३७.००	१७३	३०९४८	३०९४८
१०३	कास्कीका जग्गाधनी	३०	०९३०९४८११	सुधराज भुजेल	घर जग्गा	पञ्चमोदी	नरबहादुर	परमबहादुर	वरा	०-०-०-०	१७३	३०९४८	३०९४८

106gum05

प्रिन्ट गर्नको दस्तखत

(Handwritten signature)

प्रिन्ट मिति :- २०६९ ०२/३०

रजु गर्नको दस्तखत :-

(Handwritten signature)
 शाखा अधिकारी

नेपाल सरकार

भूमिसुधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय

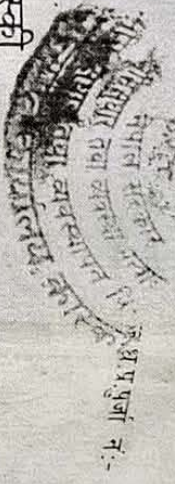
भूमिसुधार तथा व्यवस्थापन विभाग

भारतीय कार्यालय

जजाधनी दर्ता प्रमाण पत्र

रत्नपरी दास्की

जजाधनी सकेत नम्बर:

फोटो प्रमाणित गर्नेको दरलखत

जजाधनीको दर्ताखत

51/25-1

जजाधनीको नाम धर :- जमुना पुजेल
 ठेगाना :- विल्ला:- कास्की गा.वि.स./न.पा.:- पोखरा उ.म.न.पा. वडा नं.:- ६
 पतिको नाम :- बुधराज
 समुदायको नाम :- नर बहादुर
 नागरिकता/जाति नं. :- ४६०
 कार्यालय :- विल्ला कार्यालय, कास्की

मिति २०४५/१०/१८

प्रमाण सकेत		गा.वि.स./न.पा.	वडा नं./नवसा मिटर	चिन्ता नं.	विवरण (धर, श्रावणी, इतरादि)	ना.पा.को क्रमांक	गा.वि.स./न.पा.को नम्बर	वडा नं. वा शहरी	क्षेत्रफल रोपनी/वर्गमीटर	म.उ. पाला नं.	कैफियत विवरण	प्रमाणित गर्नेको नाम
२०४५	१५१३	२०४५/०२/३०	६	६५	नर बहादुर	५१३/३०	१५१३	शहरी	०-०-०-०	१५१	१५१	१५१
२०४२	१५१३	२०४५/०२/३०	६	६७	नर बहादुर	५१३/३०	१५१३	शहरी	०-०-०-०	१५१	१५१	१५१

109um05

प्रिन्ट गर्नेको दरलखत

प्रिन्ट मिति :- २०४५/०२/३०

रजु गर्नको दरलखत :-

शास्ता अधिकारी

(Handwritten signature)

आज मिति २०२५ साउन २८ गते साइतबार विहान ११:०० बजे -
पोखरा उपमहानगरपालिका कार्यालयमा नि प्रमुख/कार्यकारी अधिकृत
श्री पूर्ण बहादुर गुरुङ्ग ज्यूको अध्यक्षतामा पोखरा उपत्यका नगर विकास
समितिको मिति २०२५/१८/२२ चलाओ ग १४ को पत्र लेखिसाहज यान-३
मा कायम गरिने मापदण्ड सम्बन्धि विषयमा हस्तफल रही निर्णय -
गर्न तर्जिसलमा उल्लेखित राजगिती पारी प्रमुख/प्रतिनिधी एवं -
कार्यकारीहरूको उपस्थितिमा तर्जिसल सभोजिमका निर्णय गरियो।

- श्री नि प्रमुख/कार्यकारी अधिकृत श्री पूर्ण बहादुर गुरुङ्ग, पौ. उ. म. न.
- श्री कृष्ण शिरी
- श्री क. पा. मखौवडी
- श्री विष्णु शिरी ब्याल
- श्री क. पा. रमोले
- श्री दात व. बानिया
- पौ. उ. म. न. पा. कार्यालय प्र. निरीक्षक श्री सन्त प्र. चाम्ले
- श्री महेन्द्र व. जोडा
- श्री. बन्नि मडारी

निर्णय १.

पोखरा उपत्यका नगर विकास समितिको मिति ०६/१८/२५
को नं १४ को हस्त फल प्राप्त भई हस्त फलमा
हस्त फल हुदा मिति ०६/१८/२५ गते गुरुवाको दिन पोखरा उपत्यका
नगर विकास समितिको निर्णय नं. २२ को देवातालाको मापदण्ड
सम्बन्धीमा गरिएको निर्णयमा तर्जिसलमा उपस्थितमा तर्जिसल
सभोजिमका मापदण्डहरूमा सहमत भई लक्ष्य गरी निर्णय गरियो।

३) इमान साइड डाल्न सक्ने चोखो सडक पथमा हस्त फल देउवाको
हस्त फलमा मिति ०६/१८/२५ गते गुरुवाको दिन पोखरा उपत्यका
नगर विकास समितिको निर्णय नं. २२ को देवातालाको मापदण्ड
सम्बन्धीमा गरिएको निर्णयमा तर्जिसलमा उपस्थितमा तर्जिसल
सभोजिमका मापदण्डहरूमा सहमत भई लक्ष्य गरी निर्णय गरियो।

४) इमान साइड डाल्न सक्ने चोखो सडक पथमा हस्त फल देउवाको
हस्त फलमा मिति ०६/१८/२५ गते गुरुवाको दिन पोखरा उपत्यका
नगर विकास समितिको निर्णय नं. २२ को देवातालाको मापदण्ड
सम्बन्धीमा गरिएको निर्णयमा तर्जिसलमा उपस्थितमा तर्जिसल
सभोजिमका मापदण्डहरूमा सहमत भई लक्ष्य गरी निर्णय गरियो।

निर्णय २.

हाल उपस्थित भएका मापदण्ड किन हटाउन गरिनेछा हेरनुमा
मापदण्डहरूमा सहमत भई लक्ष्य गरी निर्णय गरियो।

Hotel Ranibar Arcade Pokhara

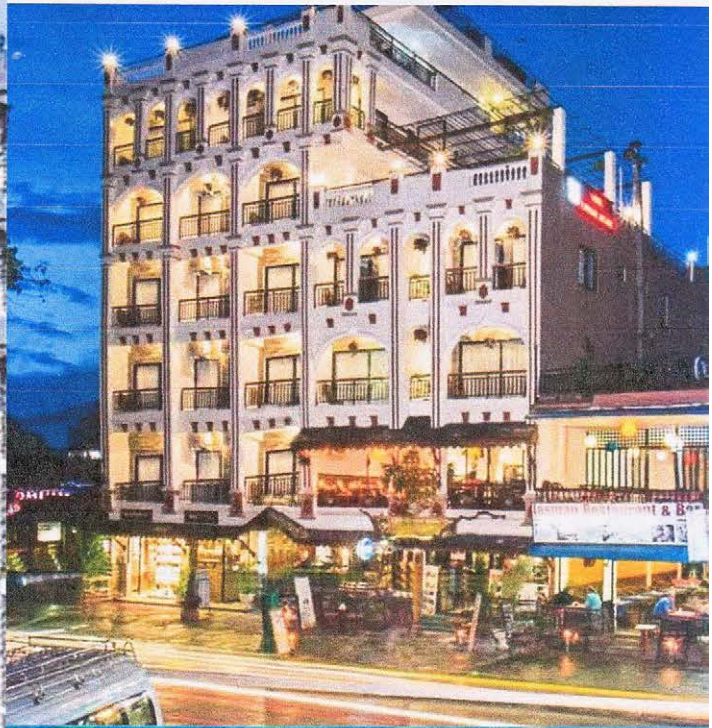

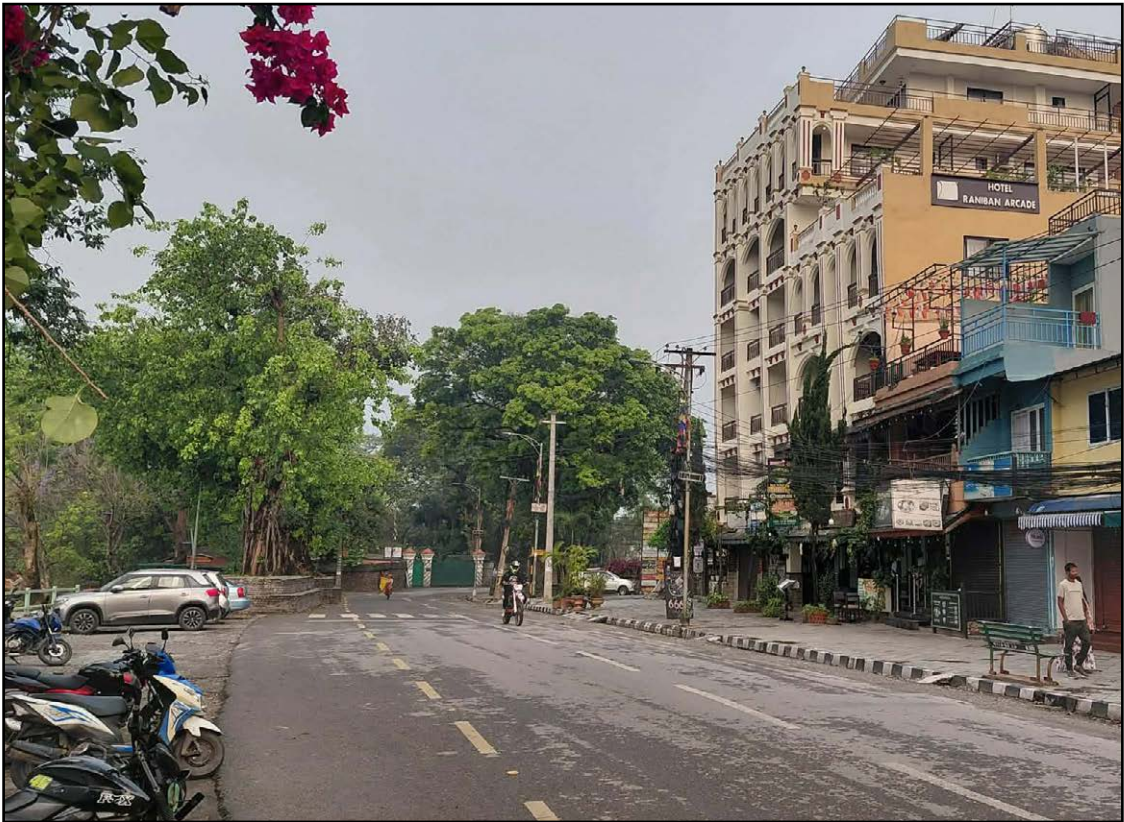

यस क्षेत्रमा बाटो माथि बनेका
संरचनाहरू

GLACIER HOTEL

Handmade Luxury

फेवाताल गौरीघाट किनारमा अवस्थित मूल सडक

फेवाताल गौरीघाट किनारमा अवस्थित मूल सडक

फेवाताल गौरीघाट किनारमा अवस्थित मूल सडक

बि.सं. २०२३ सालमा तिरको गौरीघाट क्षेत्रको पुराना घरहरू

गौरीघाट क्षेत्रमा अवस्थित घरहरू (बि.सं. २०८३)